

Розведення та вдосконалення чорно-рябої худоби в перспективі здійснюватиметься методом лінійного підбору та кросів ліній із створенням нових заводських ліній Дірка, Маркуса, Манфреча і Діяка.

## ФЕНОТИПОВА ХАРАКТЕРИСТИКА КОРІВ-РЕКОРДИСТОК СИМЕНТАЛЬСЬКОЇ ПОРОДИ ПЕРЕЯСЛАВ-ХМЕЛЬНИЦЬКОЇ ДЕРЖПЛЕМСТАНЦІЇ

**А. І. САМУСЕНКО**, кандидат сільськогосподарських наук

Український науково-дослідний інститут розведення і штучного осіменіння великої рогатої худоби

**І. С. ВОЛЕНКО**, директор Переяслав-Хмельницької держплемстанції

**Г. М. НІКІТИНА, Н. С. БИКОВЕЦЬ**, молодші наукові співробітники

Український науково-дослідний інститут розведення і штучного осіменіння великої рогатої худоби

У зоні діяльності Переяслав-Хмельницької держплемстанції добре організовано роздоювання корів. Тут вирощено 759 рекордисток з надоем понад 6000 кг молока. Кращою серед них є Рябушка 1413, від якої за 305 днів IV лактації одержали 14514 кг молока жирністю 3,82%. Найбільше рекордисток у племзаводах «15-річчя Жовтня», «Колос» та в колгоспах «Дружба», ім. Кірова, «Зоря» і ім. Шевченка. У цих господарствах виростили понад 70% всіх високопродуктивних корів (табл. 1). Це досягнуто завдяки добрій організації роздоювання корів та поліпшенню племінної роботи в зоні. Наявність значної кількості високопродуктивних ко-

### 1. Розподіл рекордисток за рівнем продуктивності по господарствах

Господарства	Надій, кг					Всього	
	6000— 6999	7000— 7999	8000— 8999	9000— 9999	10000 і вище	голів	%
«15-річчя Жовтня»	91	51	30	10	15	197	25,8
«Колос»	41	23	8	8	8	88	11,6
«Дружба»	49	23	13	2	6	93	12,3
Ім. Кірова	59	5	5	—	—	69	9,1
«Зоря»	40	9	5	2	1	57	7,6
Ім. Шевченка	19	11	10	3	4	47	6,2
Ім. Ватутіна	32	5	5	5	—	47	6,2
«Жовтень»	17	8	7	1	1	34	4,5
«Більшовик»	17	5	2	2	5	31	4,1
Ім. Горького	16	7	3	2	3	31	4,1
«Радянська Україна»	20	9	—	—	—	29	3,8
Ім. Леніна	5	2	6	1	2	16	2,1
Ім. Ілліча	10	—	1	3	—	14	1,8
Ім. Петровського	5	1	—	—	—	6	0,8
Разом: голів	421	159	95	39	45	759	100,0
%	55,4	20,9	12,5	5,1	6,1	100,0	

## 2. Розподіл рекордисток по роках народження

Господарства	Роки народження					Всього
	до 1955	1956—1960	1961—1965	1966—1970	1971—1975	
«15-річчя Жовтня»	—	33	81	83	—	197
«Колос»	24	17	41	6	—	88
«Дружба»	—	14	36	42	1	93
Ім. Кірова	—	1	35	33	—	69
«Зоря»	—	2	50	5	—	57
Ім. Шевченка	—	1	15	30	—	47
Ім. Ватутіна	—	2	17	27	1	47
«Жовтень»	—	3	14	17	—	34
«Більшовик»	—	6	17	8	—	31
Ім. Горького	—	2	9	19	1	31
«Радянська Україна»	1	5	21	2	—	29
Ім. Леніна	—	3	8	5	—	16
Ім. Ілліча	—	5	8	1	—	14
Ім. Петровського	—	2	4	—	—	6
Разом: голів	25	96	356	278	4	759
%	3,4	12,7	46,9	36,5	0,5	100,0

рів у Переяслав-Хмельницькому районі свідчить, що тут зосереджене поголів'я, яке має велику цінність для роботи з породою в цілому.

Аналіз даних про розподіл рекордисток по роках народження показав, що до 1955 р. народилось тільки 25 рекордисток (табл. 2). А за 1961—1970 рр. в господарствах виростили і розділи 634 високопродуктивні корови, або 73,4% від загальної кількості. З кількісним збільшенням поголів'я цінних племінних тварин відбуваються і якісні його зміни. Слід зазначити, що темпи збільшення кількості високопродуктивних корів у різних господарствах неоднакові. Особливо помітний ріст кількості таких тварин по роках у колгоспах ім. Шевченка, ім. Ватутіна, ім. Горького, а в племзаводі «15-річчя Жовтня» та в колгоспах «Дружба», ім. Кірова і «Жовтень» їх кількість по роках стала, в племзаводі «Колос» і колгоспах «Зоря», «Більшовик», «Радянська Україна» та ім. Ілліча поголів'я рекордисток зменшилось.

Високий надій рекордисток завжди поєднується з підвищеною жирністю молока (табл. 3). Більш висока середня продуктивність

## 3. Молочна продуктивність рекордисток по вищій лактації

Господарства	Надій, кг	Жирність молока, %	Господарства	Надій, кг	Жирність молока, %
«15-річчя Жовтня»	7325	4,15	«Жовтень»	7407	3,95
«Дружба»	7355	4,16	«Більшовик»	7785	4,37
Ім. Кірова	6413	4,06	Ім. Горького	7542	4,11
«Зоря»	6886	4,08	«Радянська Україна»	6617	3,99
Ім. Шевченка	7643	4,30	Ім. Леніна	8037	4,11
Ім. Ватутіна	7197	3,93			

#### 4. Розподіл корів по рекордних лактаціях

Лактація	Надій, кг					Всього	
	6000—6999	7000—7999	8000—8999	9000—9999	і більше	голів	%
I	17	1	—	1	—	19	2,5
II	79	33	17	2	3	134	17,6
III	127	42	23	20	18	230	30,4
IV	88	33	25	8	9	164	21,6
V	42	20	13	1	9	85	11,2
VI	34	11	10	4	1	60	7,9
VII	15	10	6	2	5	38	5,0
VIII	11	6	—	1	—	18	2,4
IX і старше	7	3	1	—	—	11	1,4
Разом	421	159	95	39	45	759	100,0

рекордисток у колгоспах ім. Леніна, «Більшовик» та ім. Шевченка. У восьми господарствах їх середній надій перевищує 7000 кг.

Рекордистки характеризуються досить високою стабільністю надоїв по всіх лактаціях. Одержання рекордного надою залежить від багатьох факторів і насамперед від індивідуальних особливостей самих корів, умов утримання та роздоювання. Від більшості рекордисток (80,8%) найвищий надій одержали по II—V лактаціях, в тому числі від 30,4% корів по III лактації (табл. 4). По I лактації рекордну продуктивність мали лише 2,5% корів, по VI—IX лактаціях — 16,7%. Таким чином, оптимальним періодом для проявлення рекордного надою є III—IV лактації. Із 45 рекордисток надій 10000 кг і більше від 36 одержали по III—V лактаціях.

Серед рекордисток цінними є ті, від яких високу продуктивність одержують по декількох лактаціях. Вони характеризуються міцною конституцією і є основою для створення нових високопродуктивних ліній та родин. Окремі корови протягом п'яти лактацій дають понад 6000 кг молока (табл. 5). Із 759 рекордисток надій 6000 кг і більше протягом двох лактацій мали 142 корови (18,7%) і протягом трьох — 52 корови (6,8%). Корови із стабільними рекордними надоями найбільше в племзаводах «15-річчя Жовтня», «Колос» та колгоспах «Дружба», ім. Шевченка і «Жовтень», що свідчить про

#### 5. Кількість корів, які мали рекордні надої по декількох лактаціях

Надій, кг	Всього		По одній		По двох		По трьох		По чотирьох		По п'яти і більше	
	голів	%	голів	%	голів	%	голів	%	голів	%	голів	%
6000—6999	759	100	528	69,7	142	18,7	52	6,8	25	3,3	11	1,5
7000—7999	318	100	229	72,0	60	18,9	20	6,3	8	2,5	1	0,3
8000—8999	161	100	129	80,1	23	14,3	7	4,4	1	0,6	1	0,6
9000—9999	69	100	55	79,7	10	14,5	3	4,3	—	—	1	1,5
10 000 і більше	45	100	40	88,9	4	8,9	—	—	—	—	1	2,2

кращі умови годівлі та утримання у них. Роботу по роздоюванню корів бажано здійснювати не як одноразовий захід для одержання рекордного надою, а постійно з метою одержання високих надоїв від корів протягом їх життя. Тільки при таких умовах можна вивести повністю спадкові задатки тварин.

Понад 10000 кг молока за 300 днів лактації дали 45 корів, в тому числі 14000 кг і більше — одна, 13000—13999 — чотири, 12000—12999 — одна, 11000—11999 — сім, 10000—10999 кг — 32 корови (табл. 6). Від таких рекордисток, як Рябушка 1413, Еліта 1691, Юбілейна КС-1147, Лафетка КСМ-2838 і Артистка 4, надій 10000 кг і більше одержали два рази, а від Нужди КСМ-2639 — п'ять разів, що вказує на надзвичайно міцну конституцію цих корів.

Середня продуктивність 45 рекордисток становить 11015 кг жирності 4,27%. Характерно, що середній процент жиру в молоці рекордисток значно вищий, ніж у молоці інших корів. Це свідчить, що у корів переяславської групи порівняно з іншими частіше вдається поєднати рекордні надої з високим вмістом жиру в молоці.

Корови-рекордистки становлять золотий фонд кожної породи. Їх роль в удосконаленні порід надзвичайно велика. Передаючи свою спадковість через дочок, вони сприяють формуванню провідних родин у племзаводах. Від рекордисток та з їх родин одержують більшість родоначальників і продовжувачів ліній. У зоні діяльності Переяслав-Хмельницької держплемстанції більшість бугаїв продовжувачів ліній одержано від рекордисток. Так, від Туманки 0542 (VII — 11687 — 4,36) одержаний Тайфун КС-906 (лінія Етапа), Квітки 2259 (V — 10904 — 4,48) — Кристал 2259 (лінія Етапа), Кар'єри 481 (II — 11339 — 4,32) — Каштан 247 (лінія Забавного), Кулі 8 (III — 10194 — 5,11) — Кулон 8 (лінія Забавного), Kamiш 8 (лінія Радоніса) та Креол 8 (лінія Етапа), Мазути 258 (VII — 10621 — 4,48) — Маяк 3119 (лінія Забавного), Мазун 1285 (лінія Реслі) і Магадан 2259 (лінія Біляка), Ніжної 3508 (IV — 10508 — 4,18) — Нектар 148 (лінія Сигнала) і Надзор 498 (лінія Радоніса), Кави 267 (IV — 13624 — 4,29) — Кальян 336 і Кальвін 1250 (лінія Сигнала) та Каприз 899 (лінія Радоніса), Слави 97165 (III — 10174 — 3,94) — Славний 94185 (лінія Забавного) і Сон 97165 (лінія Етапа), Нужди 300 (VII — 13082 — 4,35) — Найдений 2312 (лінія Радоніса) та Намет 1705, Норд 3572, Нерон 3384, Нарзан 5090 і Нітрон 5685 (усі лінії Етапа).

Таким чином, цінні якості рекордисток, зокрема здатність давати дуже високі надої, зберігаючи при цьому міцне здоров'я та відтворювальну здатність, стає груповою особливістю родин і ліній, поступово поширюючись на породу.

Велика кількість рекордисток та успіхи в роздоюванні створюють значний резерв для швидких темпів дальшого удосконалення продуктивних і племінних якостей тварин у зоні Переяслав-Хмельницької держплемстанції. Для збереження і поширення цінних якостей переяславських сименталів доцільно провести апробацію і виділити новий переяславський тип симентальської худоби.

## 6. Корови-рекордистки з удоями 10 000 кг молока

Кличка і номер корови	Рік народження	Кличка і номер батька	Лінія	Вища продуктивність за 300 днів лактації	З якого господарства
Рябушка 1413*	1966	Змій КС-350	Етапа	IV—14584—3,82	«Колос»
Кава 267 КС-1079	1963	Бомбей КС-290	Ціпера	IV—13624—4,29	«Більшовик»
Нужда 300/0882 КСМ-2639	1959	Радоніс КС-334	Радоніса	VII—13082—4,35	«15-річчя Жовтня»
Льотка 2210 КСМ-3328	1962	Горобець 1902	Етапа	V—13037—4,85	Ім. Шевченка
Артистка 4/773 КС-913	1960	Принц КС-362	Принца	VI—13007—3,85	«Колос»
Еліта 1691*	1966	Зеніт КС-718	—	III—12271—3,94	«Колос»
Сумна 4905*	1967	Запруд КС-640	Забавного	III—11807—4,85	«Дружба»
Квітка 6574*	1965	Сказочний КС-352	Сигнала	III—11737—4,07	Ім. Горького
Дарниця 4859*	1966	Запруд КС-640	Забавного	III—11714—4,15	«Дружба»
Туманка 0542 КСМ-2918	1959	Змій КС-350	Етапа	VII—11687—4,36	Ім. Леніна
Кар'єра 481 КС-1907*	1968	Азов КС-353	Марса	II—11339—4,32	Ім. Горького
Кальма 5205 КС-1365	1963	Ноябрь КС-483	Етапа	V—11309—4,88	«Більшовик»
Лугова 1689 КС-1693*	1966	Реслі КС-633	Реслі	IV—11227—4,31	«15-річчя Жовтня»
Черемшина 4455	1964	Радоніс КС-334	Радоніса	IV—10994—4,23	«Дружба»
Кукла 838 КСМ-435	1944	Етап КС-1	Етапа	VII—10955—4,87	«Колос»
Квітка 2259	1963	Ранок КС-255	Ціпера	V—10904—4,48	Ім. Шевченка
Кукла 4785*	1966	Змій КС-350	Етапа	III—10897—4,18	«Дружба»
Кудрява 267 КС-1082	1965	Ноябрь КС-483	Етапа	V—10855—4,65	«Більшовик»
Пшеничка 3244*	1969	Запруд КС-640	Забавного	III—10840—4,22	«15-річчя Жовтня»
Балка 1431	1964	Моргольд 2255	Біляка	V—10731—3,98	«Жовтень»
Криниця 7005*	1967	Курган КС-358	Сигнала	III—10703—4,66	Ім. Горького
Кнця 1708 КС-1684	1966	Реслі КС-633	Реслі	III—10694—4,19	«15-річчя Жовтня»
Фокусна 1877 КС-1715*	1966	Реслі КС-633	Реслі	IV—10659—4,61	«15-річчя Жовтня»
Мазута 258 КСМ-2638	1960	Радоніс КС-334	Радоніса	VII—10621—4,48	«15-річчя Жовтня»
Уривка 388/72 КСМ-2885	1962	Москат ЧС-464	Модуса	VII—10584—4,06	«15-річчя Жовтня»
Нивка 527 КС-1918*	1968	Запруд КС-640	Забавного	III—10580—4,23	«Більшовик»
Віха 727*	1970	Запруд КС-640	Забавного	III—10552—4,28	«15-річчя Жовтня»
Нижна 3508 КСМ-2609	1960	Азов КС-353	Марса	IV—10508—4,18	«Більшовик»
Легеза 2270 КСМ-3606*	1967	Руб КСМ-275	Забавного	III—10498—4,07	«15-річчя Жовтня»
Енеїда 498 КС-1196	1963	Курган КС-358	Сигнала	IV—10473—3,93	«Колос»
Діброва 2500 КСМ-3326	1965	Москат ЧС-464	Модуса	V—10412—4,36	Ім. Шевченка
Кукушка 6395	1965	Ранок КС-255	Ціпера	VI—10406—4,30	Ім. Шевченка
Юбілейна 612 КС-1147	1964	Терек КС-349	Біляка	II—10371—3,96	«Колос»
Щедра 3499*	1970	Агрус 1610	Етапа	II—10366—4,12	«15-річчя Жовтня»
Сара 2887*	1969	Запруд КС-640	Забавного	IV—10355—4,11	«15-річчя Жовтня»
Шторка 2511*	1968	Багнет КС-564	Радоніса	V—10278—4,23	«15-річчя Жовтня»
Лафетка 196 КСМ-2838	1960	Жребій КС-240	Біляка	V—10224—4,19	«15-річчя Жовтня»
Донька 4293	1963	Радоніс КС-334	Радоніса	V—10204—4,44	«Дружба»
Куля 8	1964	Красавець КС-281	Ціпера	III—10194—5,11	«Зоря»
Слава 97165	1964	Каучук КС-479	Радоніса	III—10174—3,94	Ім. Леніна
Карта 4714*	1966	Змій КС-350	Етапа	IV—10101—4,13	«Дружба»
Легідна 1178/545 КС-1311*	1964	Зепп КС-641	—	V—10093—4,25	«15-річчя Жовтня»
Веселка 838	1954	Вакуум КС-61	—	III—10051—4,14	«Колос»
Бризгалка 34 КСМ-2787	1962	Терек КС-349	Біляка	V—10041—3,91	«15-річчя Жовтня»
Шпанка 769 КСМ-431	1945	Граніт КС-27	—	IV—10007—4,05	«Колос»

\* Надій корів за 305 днів лактації.